

Avrupa Konseyi Çocuk Hakları Stratejisi (2016-2021)

”

Çocukların
insan hakları

www.coe.int/children

Çocuklar için ve
çocuklarla birlikte bir
Avrupa'nın inşası

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Avrupa Konseyi Çocuk Hakları Stratejisi

(2016-2021)

Çocukların
insan hakları

Avrupa Konseyi

Text originated by, and used with the permission of, the Council of Europe. This non-official translation is published by arrangement with the Council of Europe, but under the sole responsibility of the translator.

Le texte original provient du Conseil de l'Europe et est utilisé avec l'accord de celui-ci. Cette traduction non-officielle est réalisée avec l'autorisation du Conseil de l'Europe mais sous l'unique responsabilité du traducteur.

Fransızca basımı:

*Stratégie du Conseil de l'Europe
pour les droits de l'enfant (2016-2021)*

Bu belgenin tümünün veya bir bölümünün çoğaltılması veya tercümesiyle ilgili tüm istekler İletişim Müdürlüğüne (F-67075 Strasbourg Cedex or publishing@coe.int) yöneltilmelidir. Bu belgeyle ilgili diğer tüm yazışmalar Demokrasi Genel Müdürlüğüne iletilmelidir.

Kapak resmi: © Zev Hoover
Kapak ve sayfa düzeni: Belge ve Yayınlar Yapım
Bölümü (SPDP), Avrupa Konseyi

© Council of Europe, Mart 2016
Avrupa Konseyinde basılmıştır

İçindekiler

Giriş	6
I. AVRUPA KONSEYİ VE ÇOCUK HAKLARI: ÜZERİNE YENİ BAŞARILAR İNŞA EDECEĞİMİZ BAŞARILAR	8
II. HEDEFE ULAŞTIK MI? ÇOCUK HAKLARIYLA İLGİLİ BUGÜNÜN VE YARININ SORUNLARI	9
1. YOKSULLUK, EŞİTSİZLİK VE DIŞLANMA	9
2. ŞİDDET	10
3. YETİŞKİNLER İÇİN GELİŞTİRİLMİŞ BİR ADALET SİSTEMİ	10
4. AİLELER VE EBEVEYNİN ÖNÜNDEKİ GÜÇLÜKLER	10
5. IRKÇILIK, NEFRET SÖYLEMLERİ VE RADİKALLEŞME	11
6. DİJİTAL BİR DÜNYADA BÜYÜMEK	11
7. GÖÇ	11
III. ÖNCELİKLİ KONULAR	12
1. TÜM ÇOCUKLAR İÇİN EŞİT FIRSATLAR	12
2. TÜM ÇOCUKLARIN KATILIMI	16
3. TÜM ÇOCUKLARIN YAŞAMLARI BOYU ŞİDDETE MARUZ KALMAMASI	18
4. TÜM ÇOCUKLAR İÇİN ÇOCUK DOSTU ADALET	21
5. DİJİTAL ORTAMDA ÇOCUK HAKLARI	24
IV. STRATEJİNİN UYGULANMASI	26
1. STANDARTLARIN ÇOCUKLAR AÇISINDAN İŞLER HALE GETİRİLMESİ CHILDREN ...	26
2. İLGİLİ TÜM PAYDAŞLARIN SÜRECE DAHİL EDİLMESİ	26
3. ÇOCUK HAKLARIYLA İLGİLİ İLETİŞİMİNİN YAPILMASI	27
4. PERFORMANSIN DEĞERLENDİRİLMESİ	27

Giriş

1. Avrupa Konseyi insan haklarını korur ve yaygınlaştırmaya çalışır. İnsan hakları çocuk haklarını da içermektedir. Bu belgede Avrupa Konseyinin 2016-2021 dönemi için bu alandaki öncelikleri sıralanmaktadır.
2. Bu strateji şunları belirler:
 - Avrupa Konseyinin üzerinde yeni başarılar inşa edilecek başarıları (bölüm I);
 - Çocuk haklarıyla ilgili başlıca güçlükler (bölüm II);
 - Bu güçlükleri aşmaya yönelik beş öncelikli alan (bölüm III);
 - Stratejinin oluşturulmasına yönelik çalışma yöntemleri (bölüm IV),
3. Çocuk haklarının teminat alınmasına yönelik beş öncelikli alan şunlardır:
 1. Tüm çocuklar için fırsat eşitliği
 2. Tüm çocukların katılımı
 3. Tüm çocukların yaşamları boyunca şiddete maruz kalmaması
 4. Tüm çocuklar için, çocuklara dostça davranan bir adalet
 5. Dijital ortamda çocuk hakları

4. Avrupa Konseyi üyesi ülkelerdeki çocuklar, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi (UNCRC) ve diğer uluslararası insan hakları belgelerinde güvenceye alınan tüm insan haklarından yararlanırlar. Bu haklar medeni, siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel hakları içerir. Bu Strateji belgesinde tüm bu insan hakları kategorilerinin kapsanması amaçlanmakta ve Avrupa Konseyi'nin ve tüm Avrupa Konseyi üyesi devletlerin bu hakları tüm çocuklar için gerçekleştirmeye yönelik taahhütleri belirtilmektedir.

5. Avrupa Konseyinin çocuk haklarıyla ilgili çalışmaları UNCRC'yi ve özellikle de bu sözleşmenin dört genel ilkesini temel alır:¹

1. **Ayrımcılık yapılmaması** (Madde 2). Çocuk hakları, hiçbir gerekçeyle ayrımcılık yapılmaksızın bütün çocuklar için geçerlidir. Tüm haklar, çocuğun veya ebeveyninin veya yasal vasisinin ırk, ten rengi, cinsiyet, dil, din, siyasi veya diğer görüşleri, milli, etnik veya sosyal kökeni, mülkü, engelliliği, doğumu² cinsel yönelimi, toplumsal cinsiyet kimliği³ veya diğer statüsü nedeniyle bir ayırım yapılmaksızın sağlanır. Bu Strateji belgesinde burada belirtilen beş öncelikli alanın tümünde ayrımcılık yapılmaması ilkesinin uygulanmasına dikkat çekilmektedir.
2. **Çocuğun yüksek yararı** (Madde 3). Çocuklarla ilgili tüm girişimlerde çocuğun yüksek yararı birinci önceliğe sahip olacaktır. Avrupa Konseyi bu ilkenin, Stratejinin tüm hedefleri kapsamında işlerlik kazanması için çaba gösterecektir.⁴
3. **Yaşam, hayatta kalma ve gelişme hakkı** (Madde 6). Çocukların doğasında olan bir yaşam hakkı ve şiddete ve intihara karşı korunma hakkı vardır. Gelişme kavramı çocuğun fiziksel, zihinsel, manevi, ahlaki, psikolojik ve sosyal gelişimini de kapsayacak şekilde, en geniş anlamıyla anlaşılmalıdır.
4. **Sesini duyurma hakkı** (Madde 12). Çocukların karar verme süreçlerine katılımı Stratejinin beş öncelikli konusundan biridir. Ancak bu konu, diğer tüm boyutarda da gerçekleştirilmesi arzu edilen bir hedeftir. Çocukların bireysel, aile, organizasyon ve politika oluşturma kademelerinde karar verme sürecine dahil edilmesi çocuk haklarının hayata geçirilmesi açısından çok önemlidir. Avrupa Konseyi, bu Stratejinin tüm boyutlarında çocuk hakları konusunda katılımcı bir yaklaşımı benimseme ve üye ülkeleri de bu yönde destekleme konusunda kararlıdır.

¹ BM Çocuk Hakları Komitesinin Sözleşmenin Çocuk Haklarıyla ilgili uygulamasına ilişkin genel tedbirlerle ilgili 5(2003) No.lu Genel Mütalaası

² UNCRC, Madde 2.1.

³ Cinsel yönelim veya toplumsal cinsiyet temelinde ayrımcılıkla mücadeleye ilişkin tedbirlerle ilgili CM/Rec(2010)5 sayılı Tavsiye Kararı.

⁴ Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin 15 Nisan 2015 toplantısında aldığı, 9-10 Aralık 2014 tarihlerinde Brüksel'de yapılan "Çocuğun Yüksek Menfaatleri" konulu konferansın Sonuçlarıyla ilgili kararı (DD(2015)266).

6. Bu Strateji belgesi, üye ülkelerle, sivil toplumla, çocuklarla ilgili ombudsmanlarla, diğer uluslararası kuruluşlarla ve çocuklarla yapılan kapsamlı istişareler sonucunda ortaya çıkmıştır.⁵ Bu süreç, 2014 yılından 2015 yılına kadar üç defa toplanan Avrupa Konseyi Çocuk Hakları Stratejisi Uzmanlar Komitesinin (DECS-ENF) rehberliğinde yürütülmüştür. Strateji, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından 2 Mart 2016'da kabul edilmiş ve 5-6 Nisan 2016'da Bulgaristan'ın Sofya kentinde yapılan bir yüksek düzey konferansta lansmanı yapılmıştır.

7.Stratejinin oluşmasına katkıda bulunan paydaşlar çocukların görüşlerini de göz önüne almışlardır. Avrupa Konseyi üyesi ülkelerdeki çocuklarla yapılan 130'u aşkın istişarenin ikincil analizi özel olarak hazırlanarak, söz konusu Stratejiye girdi sağlanmıştır.⁶ Bu analizin sonuçları Stratejinin uygulanması sırasında bir başvuru belgesi olarak muhafaza edilecektir. Bazı üye ülkeler Strateji belgesine katkıda bulunurken ulusal düzeyde, çocuklarla doğrudan istişarede bulunmuşlardır.

8.Bu Strateji belgesinde ve Ekinde yer alan öncelikli konular ve eylemlerden yararlanacak olanlar çocuklardır, yani Avrupa Konseyinin 47 üye ülkesinde yaşayan 18 yaşın altındakilerdir. Ancak Avrupa Konseyinin bir hükümetler arası kuruluş olarak yapacağı girişimlerinde üye ülkelerin hükümetleri aracılık ederler. Bu hükümetler Stratejinin uygulanmasını, sivil toplum ve çocuk ombudsmanları gibi diğer paydaşlarla birlikte sağlarlar.

9.Bu Stratejinin süresi altı yıldır. Üç yıl sonra, üye Devletlerin ve ilgili diğer paydaşların rehberliğinde bir ara dönem değerlendirmesi yapılacaktır. Bu değerlendirme sonucunda Stratejide düzenlemeler yapılması mümkün olacaktır.

⁵ 39 üye ülke, STK ve 13 çocuk ombudsmanı ile anketler yapılmıştır. Altı uluslararası kuruluş yazılı görüş bildirmiştir.

⁶ Avrupa Konseyi (2015), Günümüzde çocuk haklarının önündeki sorunlar: Çocuklar ne düşünüyor? Çocukların görüşleri ve önceliklerine ilişkin, Avrupa Konseyi Çocuk Hakları Stratejisine girdi sağlayacak, bir masa üstü çalışması.

I. Avrupa Konseyi ve çocuk hakları: üzerine yeni başarılar inşa edeceğimiz başarılar

10. 2006'dan beri, yaklaşık 10 yıldır, "Çocuklar için ve Çocuklarla Birlikte bir Avrupa'nın İnşası" programı Avrupa Konseyi üye ülkelerinde çocuk haklarını korumaya ve yaygınlaştırmaya çalışmıştır. Bu programla, diğer pek çok sonucun yanı sıra aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir:⁷

- Çocuk haklarının korunmasında iyileştirme sağlamak üzere, yasalarda ve uygulanan politikalarda değişiklikler gerçekleştirilmiştir. Söz konusu değişiklikler çocuk haklarıyla ilgili, üye ülkelerin oluşturduğu ve Bakanlar Komitesince kabul edilen iki adet bağlayıcı, 18 adet de bağlayıcı olmayan kapsamlı bir standartlar serisiyle sağlanmıştır.⁸ Bu sözleşmeler, tavsiyeler ve kılavuzlar, BM Çocuk Hakları Sözleşmesinin Avrupa seviyesinde uygulanmasını bir adım ileriye götürmektedir.
- İlgili Avrupa Konseyi sözleşmelerinde yer alan çocuk haklarının uygulanmasındaki ilerleme ve güçlülere ilişkin veri tabanı, Avrupa Konseyinin en az sekiz izleme kurumu ve diğer tür mekanizmaları tarafından toplanan güvenilir verilerle genişletilmiştir.⁹
- Üye ülkeler, talep ettiklerinde, çocuk haklarının uygulanmasında destek almışlardır. Bu destek Avrupa Konseyinin uyguladığı 28 işbirliği projesinde¹⁰ 160'ı aşkın faaliyetin yanı sıra, Avrupa Konseyi Programı ve Bütçesi kapsamındaki çeşitli ikili etkinlikler kanalıyla sağlanmıştır. 2012-2015 yılları arasında uygulanan bir önceki Strateji kapsamında, tüm 47 ülkenin yer aldığı 200'ü aşkın faaliyet düzenlenmiştir.
- Çocuk Haklarıyla ilgili Ulusal Koordinatörler Ağı, 2014-2015 dönemindeyse, Avrupa Konseyi Çocuk Hakları Stratejisi Uzmanlar Komitesi sayesinde, üye ülkelerle çaprazlama ve esnek çalışma yöntemleri geliştirilmiştir.
- Bakanlar Komitesinin çocuk haklarıyla ilgili tavsiyeleri oluşturulurken ve çocuklara yönelik iletişim araçları geliştirilirken¹¹, çocukların görüşleri öğrenilmiş ve dikkate alınmıştır.
- Diğer uluslararası kuruluşlarla ve sivil toplum kuruluşlarıyla güçlü ortaklıklar oluşturulmuş ve bu sayede Avrupa Konseyi Avrupa'da ve uluslararası düzeylerde çocuk haklarının itici gücü haline gelmiştir.
- Avrupa Konseyinin geliştirdiği erişilebilir araçlar, cezbedici görsel-işitsel malzemeler ve örneğin çocuklara karşı cinsel şiddeti önlemeye yönelik BEŞTE BİR kampanyası gibi yenilikçi kampanyalar sayesinde çocukların, ebeveynin, profesyonellerin ve politika üretkenlerin çocuk haklarıyla ilgili farkındalığı artmıştır.¹²
- Çocuk hakları, teşkilatın bütün bölümlerine ana akım ilkeler olarak dahil edilmiştir. Avrupa Konseyinin 35 bölümü ve politika birimi, 2012-2015 Çocuk Hakları Stratejisine katkıda bulunmuştur

⁷ Bakınız: (CM(2015)174) sayılı 2012-2015 Stratejisiyle ilgili Uygulama Raporu.

⁸ Evlat Edinmeyle ilgili Avrupa Sözleşmesi (yeniden düzenlenmiş) (AKAS No. 202; 2008/2011); Çocukların Cinsel Sömürü ve Cinsel İstismara karşı Korunmasına İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (Lanzarote Sözleşmesi) (AKAS No. 201; 2007/2010). Çocuk haklarını koruyan tüm bağlayıcı ve bağlayıcı olmayan Avrupa Konseyi standartlarının listesini www.coe.int/children adresinde bulabilirsiniz.

⁹ Avrupa Sosyal Haklar Komitesi (ECSR); Çocukların Cinsel Sömürü ve Cinsel İstismara karşı Korunmasına İlişkin Sözleşmeye Taraf Devletler Komitesi (Lanzarote Komitesi); İşkenceyi Önleme Komitesi (CPT); Irkçılık ve Hoşgörüsüzlüğe Karşı Avrupa Komisyonu (ECRI); Ulusal Azınlıkların Korunmasına İlişkin Çerçeve Sözleşmesi Danışma Komitesi (ACFC); İnsan Kaçakçılığına Karşı Eylem Uzmanları Grubu (GRETA); Avrupa Hukuk Yoluyla Demokrasi Komisyonu (Venedik Komisyonu); Bölgesel veya Azınlık Dilleri Avrupa Bildirgesi Uzmanlar Komitesi (ECRML).

¹⁰ 2006 yılından 2015 ortalarına kadar, çocuk hakları Avrupa Birliği ile sürdürülen 11 ortak programda ve Gönüllü Katkılarca finanse edilen 17 işbirliği projesinde ele alınmıştır.

¹¹ Örneğin Bakanlar Komitesince 2010 yılında kabul edilen çocuk dostu adaletle ilgili Kılavuzda, 25 üye ülkedeki yaklaşık 3800 çocuktan elde edilen sonuçlar dikkate alınmıştır. Çocukların görüşleri aynı zamanda çocuk dostu sağlık kılavuzu, çocuk dostu sosyal hizmetler Tavsiye Kararı ve çocukların ve 18 yaşından küçük gençlerin katılımına ilişkin Tavsiye Kararının yazım sürecinde göz önüne alınmıştır.

¹² Örneğin TV spotu ve "Kiko ve El" adlı çocuk kitabı, çocukları ve anne babalarını hedef alan BEŞTE BİR Kampanyası kapsamında oluşturulmuştur (www.underweare.org).

II. Hedefe ulaştık mı? Çocuk haklarıyla ilgili bugünün ve yarının sorunları

11. Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi (UNCRC) toplumun çocuklara nasıl bakması gerektiği konusunda, yani çocukların insan haklarının gerçek özneleri olduğu ve değişime katalizörlük ettikleri şeklinde bir paradigma değişikliği yarattı. Ancak bu düşünce, UNCRC'nin 1990 yılında yürürlüğe girmesinden 25 sonra hala sorgulanmakta. Bu alanda ilerleme sağlanmasına rağmen, çocuk hakları hemen hergün ihlal edilmektedir. Çocukların yasal olarak korunmasıyla ilgili hala boşluklar bulunmaktadır ve yasalarla uygulama arasında bu boşluk daha da büyüktür. Çocukların tam ve eksiksiz bir şekilde hak sahipleri olarak görülmesi ve kendilerine o şekilde davranılmasının sağlanması için güçlü bir siyasi kararlılığın yanı sıra yeterli kaynakların tahsis edilmesi ve çocuk haklarıyla ilgili geniş tabanlı bir sosyal farkındalık yaratılması gereklidir. Bu bölümde, önümüzdeki yıllarda çocuk haklarıyla ilgili en zorlayıcı güçlükler ele alınmaktadır. Bu değerlendirme çocukların kendi görüşlerinin yanı sıra, üye Devletlerden, sivil toplumdan ve çocuk ombudsmanlarından alınan bilgileri temel almaktadır.

1. YOKSULLUK, EŞİTSİZLİK VE DIŞLANMA

12. Ekonomik kriz çocukları derinden etkilemiştir. Bir UNICEF raporunda, izlenen 32 Avrupa Konseyi üyesinin 20'sinde çocuk yoksulluğunun arttığı, 12'sinde ise azaldığı belirtilmektedir.¹³ Eurostat'a göre bu çocuklar en yüksek yoksulluk veya sosyal dışlanma riski taşıyan yaş grubunda bulunuyor. Rapora göre yoksulluk içindeki çocuklar kendilerini dışlanmış ve yaftalanmış hissediyorlar.¹⁴ Bu çocukların okulda başarılı olma, sağlıklı yaşama ve gelecekte tam potansiyellerini gerçekleştirme olasılıkları, daha iyi durumdaki akranlarına göre daha düşüktür.¹⁵ Yoksulluk döngülerinin kuşaklar boyunca sürdüğü göz önüne alındığında, Avrupa, hayal kırıklığı içinde bir "kayıp kuşak" yetiştirme riskini taşıyor.¹⁶ Bu "kayıp kuşak", toplumların bütünleşmesi ve siyasi istikrar açılarından çok vahim sonuçlar taşıma potansiyeline sahiptir. Yüksek işsizlik oranları ve sosyal yardım ödemelerinde kısıntılar, bundan etkilenen ailelerde daha büyük stres düzeylerine yol açabilecektir ve bu da şiddet ve ihmalle ilgili yeni risk faktörleri yaratacaktır.¹⁷

13. Avrupa'nın dört bir yanında çok sayıda çocuk kendisini dışlanmış hissetmekte ve ayrımcılığın baş edilmesi gereken temel insan hakları sorunlarından biri olduğuna işaret etmektedir.¹⁸ Eğitimden yararlanamamak, diğer çocuklarla oynayıp boş zamanlarını geçirememek veya etnik kökeni, cinsel yönelimi veya diğer bir durumyla ilgili olarak zorbalığa ve hırpalanmaya maruz bırakılmak bu çocuklar üzerinde iz bırakan deneyimlerdir ve bunların izlerini de yaşamları boyunca taşımaktadırlar. İnsan hakları bakış açısından bakıldığında bir toplumun kalitesi o toplumun en hassas konumdaki ve en fazla marjinalleştirilmiş gruplarına nasıl muamele ettiğiyle ölçülür. Bunlara, engelli çocuklar, anne baba bakımından mahrum çocuklar, Roman¹⁹ çocukları da dahil olmak üzere, azınlıklara mensup çocuklar, hareket halindeki çocuklar veya göçten bir şekilde etkilenmiş çocuklar, özgürlüklerinden mahrum bırakılmış çocuklar, sokaklarda yaşayan ve/veya çalışan çocuklar ve ebeveyni cezaevinde olan çocuklar gibi çok çeşitli çocuk grupları dahil olabilir.

¹³ UNICEF Araştırma Bürosu (2015), Ekonomik Durgunluk Döneminin Çocukları: Zengin ülkelerde ekonomik krizin çocuklar üzerindeki etkisi, Innocenti Karnesi 12.

¹⁴ Avrupa Konseyi (2015), Günümüzde çocuk haklarının önündeki engeller: Çocuklar ne düşünüyor?. Bölüm 10.

¹⁵ Avrupa Komisyonu Tavsiye Kararı "Çocuklara yatırım: dezavantaj döngüsünü kırmak", 2013.

¹⁶ Bakınız: Parlamenterler Meclisinin 1885(2012) sayılı Kararı: "Kurban edilen genç kuşak: finansal krizin sosyal, ekonomik ve siyasi sonuçları".

¹⁷ Uluslararası Çocuk Yardım Hattı (2013), Genç Avrupa'nın Sesleri RWD.

¹⁸ Avrupa Konseyi (2015), Günümüzde çocuk haklarının önündeki engeller: Çocuklar ne düşünüyor?. Bölüm 8.

¹⁹ "Roman ve Gezin" terimleri Avrupa Konseyi tarafından Avrupa Konseyinin bu alanda yaptığı çalışmalarda kapsanan grupların tüm çeşitliliğini içermektedir: bir yanda, a) Roman, Sinti/Manuş, Kale, Kaale, Romanişal, Boyaş/Rudari; b) Balkan Mısırlıları (Mısırlılar ve Aşkali); c) Doğu grupları (Dom, Lom ve Abdal); ve diğer tarafta da Gezinler, Yenişler ve "Gens du voyage" idari teriminin altında yer alan nüfuslar ve kendilerini Çingene olarak adlandıran insanlar.

2. ŞİDDET

14. Şiddet konusu çocuklar tarafından dile getirilen birinci derecede endişe kaynağıdır.²⁰ Çocuklara karşı uygulanan şiddet çocuk haklarının ihlalidir ve çocuğun sosyal gelişimini tehlikeye düşürdüğü gibi diğer haklardan yararlanmasını da etkilemektedir.²¹ Şiddet sıklıkla kısa ve uzun vadede zihinsel ve fiziksel sağlık sorunları yaratmakta, ve bu etki bazen kuşaklar boyunca sürmektedir. Bireysel mağdurlar üzerindeki etkisinin de ötesinde, sivil toplum kuruluşlarının yaptırdıkları araştırmalara göre, şiddetin topluma çok kapsamlı bir maliyeti olmaktadır.²² O nedenle çocuklara yönelik her türlü şiddetin sona erdirilmesi yasal, etik ve ekonomik bir gerekliliktir.

15. Çocuklara yönelik şiddetin önlenmesinde önemli ilerlemeler kaydedilmesine rağmen, söz konusu ilerleme hala çok yavaş ve bölük pörçüktür. Çocuklara, özellikle de kız çocuklarına yönelik şiddet, dijital ortam ve çocukların en güvende olmaları gereken yerler de dahil olmak üzere – okulda, her türlü bakımevinde, adalet kurumlarında, eğlence faaliyetleri esnasında, sporda ve evde – her türlü ortamda mevcuttur. Bu alandaki ilerleme, şiddetin önlenmesine yönelik yeterli yatırım yapılmaması, bütünlüğü olmayan ve yeterli bir biçimde uygulanmayan ulusal politikalar, veri ve araştırma eksikliğinin yanı sıra, danışma, bildirimde bulunma, kurtarma ve toplumla yeniden bütünleştirmeye ilişkin çocuğa duyarlı mekanizmalara yeterli dikkatin sarf edilmemesi gibi nedenlerle sekteye uğramaktadır.

16. Çatışma ortamlarındaki çocuklara yönelik şiddet, Avrupa’da kabul edilemeyecek bir gerçekliktir. Bir çatışma sona erdiğinde bile, çocuklar yaşamak ve tanık olmak zorunda kaldıkları nedeniyle travma etkisinde kalmaya devam edeceklerdir. Genç kuşak arasında güvenin oluşturulması ve güvenin yeniden tesis edilmesi ele alınması gereken önemli bir görevdir.

3. YETİŞKİNLER İÇİN GELİŞTİRİLMİŞ BİR ADALET

17. Avrupa yargı sistemleri çocukların özel ihtiyaçlarına hala yeterli ölçüde uyarlanmış değildir. Araştırmalar, çocukların sesini duyurma, bilgilendirilme, korunma ve kendilerine karşı ayrımcılık yapılmama haklarının uygulamada her zaman yerine getirilmediğini göstermektedir.²³ Çatışma ortamlarındaki ve yasalarla karşı karşıya gelen çocukların hepsinin, adalet sisteminin sıklıkla yeterli karşılığı göstermediği özel hakları bulunmaktadır. Çocukların özgürlüklerinin kısıtlanması, BMÇHS aksine, son çare olarak görülmemektedir ve özgürlüğün kısıtlanması zorunlu ise bu kısıtlama mümkün olan en kısa süreli kısıtlama olmalıdır. Göçmen veya diğer çocukların idari gözaltı altındaki ve özgürlükten mahrumiyet koşulları, bu çocukların haklarını kullanmaları önünde ciddi sorunlar çıkarmaktadır.

18. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin içtihatları ve Avrupa Sosyal Haklar Komitesi çocuk haklarının tehlikede olduğu pek çok durumu ortaya koymaktadır. Son yıllarda Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi çocuklarla ilgili olarak Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin, örneğin 8. Maddesi (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı), 9. Maddesi (düşünce, vicdan ve din hürriyeti) ve 14. Maddesiyle ilgili (ayrımcılığın yasaklanması) bir dizi ihlal olduğuna hükmetmiştir.²⁴ Avrupa Sosyal Haklar Komitesi aynı zamanda çeşitli Devletlerin, bedensel ceza yeterince net ve bağlayıcı bir biçimde yasaklanmaması dahil olmak üzere, Avrupa Sosyal Şartı’nı ihlal ettiğine hükmetmiştir.

4. AİLELER VE EBEVEYNİN ÖNÜNDEKİ GÜÇLÜKLER

19. Aile, hangi biçimde olursa olsun çocuğun büyümesi ve refahı için doğal ortam ve toplumun en temel birimidir. Çocuklar ebeveynleriyle ve kardeşleriyle ilişkilerine çok büyük bir değer verirler.²⁵ Ancak aileler çeşitli zorluklarla karşı karşıya kalabilirler: ekonomik kriz pek çok aileyi işsizlikle ve gelecek endişesiyle karşı

²⁰ a.g.y., bölüm 4.

²¹ Bakınız: 13 (2011) sayılı, “şiddet”ten kastın cinsel sömürü de dahil olmak üzere, her türlü fiziksel veya zihinsel şiddeti, yaralanmayı veya suistimali, ihmali veya ihmalkar muameleyi, kötü muameleyi veya istismarı içerdiği anlaşılacak şekilde, çocuğun her türlü şiddetten korunmuş olma hakkına ilişkin BM Çocuk Hakları Komitesi Genel Mütalaası.

²² Yurtdışı Kalkınma Enstitüsü ve Çocuklara Odaklanma İttifakı (2014), çocuklara karşı şiddetin maliyeti ve ekonomik etkisi.

²³ AB Temel Haklar Ajansı (FRA), Çocuk dostu adalet—çocukların 10 AB üyesi ülkede sulh hukuk ve cezahukuku yargı sürecine katılmasıyla ilgili olarak profesyonellerin bakış açıları ve deneyimleri.

²⁴ Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Çocuk Hakları Bilgi Belgesi, Mart 2015.

²⁵ Avrupa Konseyi (2015), günümüzde çocuk haklarının önündeki engeller: Çocuklar ne düşünüyor?, konu 11.

karşıya getirmiştir. İş ve aile yaşamını birbiriyle bağdaşır hale getirmek çoğu ebeveyn için ve özellikle de çoğu kadın olan tek anne veya tek babalar için zordur. Çocukların yaşadıkları ve tanık oldukları şiddet aile ortamında da meydana gelebilir. Giderek daha çok sayıda aile göçten etkilenmektedir. Yeni bilgi ve iletişim teknolojileri ebeveynliğe yepyeni bir boyut eklemektedir. Çoğu anne baba çocuklarını yetiştirme ve onların haklarını kullanabilmelerini temin etmede yeterli desteğe sahip değildir.

5. IRKÇILIK, NEFRET SÖYLEMLERİ VE RADİKALLEŞME

20. Son ekonomik kriz pek çok üye ülkede sosyal bütünlüğü derinden etkilemiştir. Bu durum giderek hem hukukun üstünlüğünü hem de demokrasiyi tehdit edebilir.²⁶ Irkçılık ve Hoşgörüsüzlüğe Karşı Avrupa Komisyonu (ECRI) “günah keçileri” yaratmaktan söz etmekte ve hassas konumdaki gruplara karşı nefret söylemlerinde ve ırkçı nedenlere dayalı şiddet hareketlerinde artışa dikkat çekmektedir. Çocukların ve gençlerin radikalleşmesi bir başka endişe verici sorun olup, bu konu da hoşgörü ve kültürler arası diyaloga daha fazla yatırım yapılmasını gerektirmektedir.²⁷ Avrupa ülkelerinden çocukların aşırı uçlara ait gruplarca kendi saflarına katıldığına ilişkin vakalar da mevcuttur. Bu durumu önlemek ve aynı zamanda, yurt dışına giderek aşırılıkçı gruplara katılan ve geri dönen çocukların topluma yeniden entegre edilmesi ne yönelik müdahalelere ihtiyaç duyulmaktadır.

6. DİJİTAL BİR DÜNYADA BÜYÜMEK

21. Dijital dünya, ister bilgisayarlar yoluyla, oyun konsollarıyla, tabletlerle ister de akıllı telefonlarla olsun, çocukları pek çok imkanla buluşturuyor. İnternete erişim ve dijital okur yazarlık giderek çocukların ifade özgürlüğü, toplumsal yaşama katılım ve eğitim haklarının bir boyutu olarak kabul ediliyor. Ancak dijital ortam çocukları aynı zamanda zararlı içeriklere ve bunların yarattığı etkilere, mahremiyet ve veri korumayla ilgili sorunlara ve *online* cinsel istismara ve cinselleştirilmiş görüntülere aşırı ölçüde maruz bırakıyor. Bazı diğer durumlarda çocuğun *online* ortamda siber-zorbalık ve kendi görüntülerini sunma gibi davranışları da diğer çocuklara zarar verebiliyor ve onlar için bir risk oluşturuyor. Ebeveynler ve öğretmenler teknolojik gelişmelere yetişmeye çalışıyorlar, öyle ki çocuklarla ebeveynleri ve öğretmenler arasında bir kuşak farkı giderek daha görünür hale gelmekte.²⁸

7. GÖÇ

22. Günümüzde Avrupa’daki en hassas konumdaki gruplar, yollarda hareket halindeki veya göçten bir şekilde etkilenmiş çocuklardır.²⁹ Çocuklar bazı ülkelerde adalete, eğitime, sosyal ve sağlık hizmetlerine sınırlı erişim sağlamışlardır. Refakatsiz çocuklar özellikle tehlikeli bir konumda olup³⁰, genelde göçmen çocukların, yanlarında ebeveynleri olsa bile, insan hakları sürekli ihlal edilmektedir. İltica ve göç prosedürleri esnasında çocuğun yüksek yararı ilkesi çoğu kez gözardı edilmektedir. Çocuk refahının korunması yerine, çocuğu gözaltına alma, çocuğa etkili vasilerin tayin edilememesi, ailelerin ayrılması ve aşağılayıcı yaş tespit prosedürleri gibi artık kalıplaşmış çeşitli uygulamalar sonucunda, çocuklar göçmen çocukların korunmasına yönelik çerçevelerdeki boşluklardan kayıp gitmektedirler. Çocuklar aynı zamanda insan ticareti³¹ ve istismarı konusunda yüksek bir riskle karşı karşıyadırlar. Ebeveynleri göç ettiklerinde geride bırakılan çocukların yanı sıra vatansız çocuklar da haklarının ihlali açısından yüksek risk altındadırlar.

²⁶ Avrupa Konseyinin (2015) tarihli, Avrupa’da Demokrasinin, İnsan Haklarının ve Hukukun Üstünlüğünün Durumu konulu belge. Avrupa Konseyi Genel Sekreterinin Raporu.

²⁷ Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi Deklarasyonu: “Şiddet içeren aşırı uçlar ve terörizmle sonuçlanan radikalleşmeye karşı ilkelerimiz etrafında birleştik”, Brüksel, 19 Mayıs 2015.

²⁸ AB Çocukları *Online* (2014), AB Çocukları *Online*: bulgular, yöntemler, tavsiyeler.

²⁹ Bakınız: SG/Inf(2015)33 sayılı, Avrupa’nın Göçle ilgili sorunları: müşterek eylem ihtiyacı.

³⁰ Bakınız: BM Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR), Güvenli ve Sağlam: Devletler yanlarında ebeveynleri olmayan ve ebeveynlerinden ayrılmış çocukların yüksek menfaatlerine saygı gösterilmesinin sağlanması için ne yapmalıdırlar, 2014.

³¹ Bakınız: Avrupa Konseyi İnsan Kaçakçılığına Karşı Eylem Uzmanları Grubu (2015), 4. Genel Rapor.

III. Öncelikli konular

23. Yukarıda sıralanan konuları ele almak üzere beş öncelikli alan belirlenmiştir. Bu bölümde bu alanlar anlatılmaktadır. Tüm bu alanlar UNCRC, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Avrupa Sosyal Şartı ve çocuk haklarını koruyan diğer Avrupa Konseyi standartlarıyla sıkı sıkıya bağlantılıdır.

24. Her bölümün sonundaki şekiller, her bir öncelikli alanla ilgili olarak, haktan yararlananlar (çocuklar) seviyesinde beklenen etki, üye ülkeler ve diğer paydaşlar seviyesinde elde edilen sonuçlar, ve Avrupa Konseyinin yarattığı ancak bunlarla sınırlı olmayan çıktılar özetlemektedir. Avrupa Konseyinin yetki ve sorumluluklarının normatif niteliği göz önüne alındığında, Avrupa Konseyinin performansı esas itibarıyla elde edilen sonuçlar ve çıktılar düzeyinde değerlendirilecek, ancak söz konusu performansla yaratılan etkiye ilişkin kanıtların sunulması için de gayret gösterilecektir.³²

25. Avrupa Konseyi kuruluşu içindeki risk yönetimiyle ilgili bir pilot proje³³ kapsamında, alınan sonuçların başarıları olumsuz etkileyebilecek bir dizi risk faktörünün yanı sıra, hafifletici girişimler de belirlenmiştir. Tarif edilen risk faktörleri eksiksiz bir liste olmayıp Stratejinin uygulanma safhasında daha ayrıntılı olarak açıklanacaktır. Yetersiz finansal ve insan kaynaklarının yanı sıra, siyasi iradenin eksikliği tüm öncelikli alanları etkileyen unsurlardır.

1. TÜM ÇOCUKLAR İÇİN EŞİT FIRSATLAR

26. UNCRC’de çocuğun fiziksel, zihinsel, manevi, ahlaki ve sosyal gelişimi için yeterli bir yaşam standardına sahip olma hakkı kabul edilmektedir. Avrupa Sosyal Bildirgesi çocukların uygun sosyal, yasal ve ekonomik korunma hakkını teminat altına almaktadır. UNCR ve Avrupa Sosyal Bildirgesine paralel olarak hayati önemdeki görevlerini yerine getirebilmesi için ailelere gerekli tüm koruma ve yardım sağlanmalıdır.

1.1. Çocuğun sosyal haklarının teminat altına alınması

27. Avrupa Konseyi, ailelerin ve çocukların haklarını güvence altına alan temel asgari standartları içeren Avrupa Sosyal Şartının yaygınlaştırılmasını sağlayacaktır. Bu standartlar ekonomik kemer sıkma tedbirlerinin alındığı bir dönemde daha da anlamlıdır.³⁴ Avrupa Sosyal Haklar Komitesinin çocuk haklarının sağlanmasına ilişkin sonuç ve kararlarının izlenmesine özel bir dikkat sarfedilecektir.³⁵

28. Çocuk yoksulluğu ve sosyal dışlanmanın en etkili biçimde ele alınabilmesi için, çocuk koruma sistemleri, önleyici tedbirler, aile desteği, erken çocukluk eğitimi ve bakımı³⁶ sosyal hizmetler, eğitim ve konut politikalarıyla dikkatle bütünleştirilmelidir. O nedenle üye devletler, Bakanlar Komitesinin³⁷ çocuk dostu sosyal hizmetlerle, çocuk dostu sağlık hizmetleriyle³⁸, dezavantajlı mahallelerden gelen gençlerin sosyal haklara erişimiyle³⁹ ilgili Tavsiye Kararlarını ve Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresinin sokaklarda yaşayan/veya çalışan çocukların⁴⁰ topluma sosyal bütünleştirilmesine ilişkin Tavsiye Kararını izleyip uygulamaya teşvik edilirler. Üye ülkeler aynı zamanda, Avrupa Komisyonunun, “Çocuklara yatırım yapmak: dezavantaj döngüsünün kırılması”⁴¹ konulu Tavsiye Kararını ve bütünleşik çocuk koruma mekanizmalarına⁴²

³² Bakınız: Bileşmiş Milletler Değerlendirme Grubu (2013), BM Sisteminde Normatif Çalışma Değerlendirmelerinin Yapılmasına İlişkin El Kitabı.

³³ Bakınız: Bakanlar Komitesince 29 Haziran 2011’de kabul edilen ve 19-20 Kasım 2013’te değişiklik yapılan Avrupa Konseyi Finansal yönetmelikleri ve tamamlayıcı maddeleri.

³⁴ Parlamenterler Meclisinin 1995(2014) sayılı, “Avrupa’da Çocuk Yoksulluğuna Son verme” konulu Kararı.

³⁵ Bakınız: özellikle Madde 7 (çocukların ve gençlerin korunma hakkı), Madde 11 (sağlığın korunması hakkı), Madde 16 (ailenin sosyal, adli ve ekonomik korunma hakkı), Madde 17, (çocukların ve gençlerin sosyal, adli ve ekonomik korunma hakkı), Madde 30 (Yoksulluktan ve sosyal dışlanmadan korunma hakkı) ve Madde 31 (konut hakkı).

³⁶ Bakınız: çocukların gündüzleri kreşte bakımıyla ilgili CM/Rec(2002)8 sayılı Bakanlar Komitesi Tavsiye Kararı.

³⁷ CM/Rec(2011)12 sayılı Bakanlar Komitesi Tavsiye Kararı

³⁸ Bakanlar Komitesince 21 Eylül 2011’de kabul edilen, Çocuk dostu sağlık hizmetleri Kılavuzu.

³⁹ CM/Rec(2015)3 sayılı Bakanlar Komitesi Tavsiye Kararı.

⁴⁰ Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresinin 253 (2008) sayılı Tavsiye Kararı.

⁴¹ Avrupa Komisyonunun, “Çocuklara yatırım yapmak: dezavantaj döngüsünün kırılması”, 2013 konulu Tavsiye Kararı.

⁴² Bakınız: Avrupa Komisyonu (2015), Çocuk Haklarıyla ilgili 9. Avrupa Forumu, Değerlendirme Belgesi, Bütünleşik çocuk koruma

ilişkin çalışmalarını göz önüne alabilirler. Çocukları etkileyen tüm tedbirlerle⁴³ ilgili olarak, çocuğun yüksek yararını teminat altına almak üzere, üye ülkelere aynı zamanda, alınan tedbirlerin çocuklar üzerindeki etkilerini değerlendirmelerinde ve bu etki değerlendirmelerinin kalitesini ve etkisini arttırmada da destek sağlanacaktır.

1.2. Ayrımcılığa karşı çıkma

29. Ayrımcılığa maruz kalmama hakkı (bakınız: bölüm I) Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin ve UNCRC'nin teminatı altındadır. Bu hak UNCRC'nin de genel bir ilkesidir.

30. Avrupa Konseyi, BM Engelli Şahısların Hakları Sözleşmesine(UNCRPD) ve engelli çocukların ve gençlerin topluma tam olarak dahil edilmesinin temin edilmesine⁴⁴ ve engelli çocukların bakım evlerinden çıkarılarak toplum içinde yaşamalarının sağlanmasına⁴⁵ ilişkin Avrupa Konseyi Tavsiye Kararlarına dayalı olarak **engelli çocukların** haklarını korumaya devam edecektir. Engelli çocukların dijital ortamda karşı karşıya kaldığı spesifik fırsatlar ve riskler konusunda katılımcı araştırmalar yapılacaktır.

31. Bakanlar Komitesinin sürekli olarak kurumsal bakımevlerinde yaşayan çocukların haklarına⁴⁶ ilişkin Tavsiye Kararına ve BM'in Alternatif Bakım altındaki Çocukların Haklarına ilişkin Kılavuzuna uygun olarak, Avrupa Konseyi aynı zamanda **her türlü alternatif bakım altındaki çocukların** durumuna özel bir dikkat sarf ederek bu alanda çalışan profesyonellere, yaptıkları çalışmalarda çocuk haklarına dayalı katılımcı bir yaklaşım uygulamaları konusunda rehberlik edecektir. Büyük kurumsal bakım tesislerinin varlığını sürdürdüğü durumlarda, özellikle de üç yaşından küçük çocuklar söz konusu olduğunda, Avrupa Konseyi çocukların bakımlarının kurumsal bakımın dışında sağlanması uygulamasını yaygınlaştırmaya çalışacaktır.

32. Yollarda hareket halinde olan veya diğer bir şekilde göçten etkilenen çocukların hakları, Avrupa Koneyi İnsan Hakları Komiserliği dahil olmak üzere, çeşitli Avrupa Konseyi kurumlarınca korunacak ve bu haklarının kullanımı yaygınlaştırılacaktır. Üye ülkeler, insan haklarıyla ilgili yükümlülüklerine uymada, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin içtihatlarıyla, Avrupa Sosyal Haklar Komitesinin (ECSR); İşkenceyi Önleme Komitesinin (CPT); İnsan Kaçakçılığına Karşı Eylem Uzmanları Grubunun (GRETA) ve Irkçılık ve Hoşgörüsüzlüğe Karşı Avrupa Komisyonunun (ECRI) ulaştığı sonuçlarla desteklenecektir. Avrupa Konseyi ayrıca, çocuk haklarını temel alan koordineli bir yaklaşımı benimsemelerinde üye ülkelere rehberlik edecektir. Avrupa Konseyi bunu yaparken aynı zamanda, beraberlerinde ebeveyni bulunmayan göç halinde küçük çocuklara ilişkin yaşam projelerine⁴⁷, göçmenlerin ve göçmen kökenlilerin çocuklarının toplumla bütünleştirilmesinin güçlendirilmesine⁴⁸, ve çocukların milliyetine⁴⁹ dair Tavsiye Kararlarını hatırd tutacaktır. Beraberlerinde ebeveynleri bulunmayan göçebe çocukların durumuna ve göçle insan kaçakçılığı arasındaki bağlantıya özel bir dikkat sarf edilecektir. Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi Çocukların Göçmenlik İşlemleri Esnasında Gözaltına Alınmasının Sona Erdirilmesi Kampanyasını desteklemeye devam edecektir.⁵⁰

33. Avrupa Konseyi azınlık çocuklarının haklarını korumaya ve bu hakların kullanımını yaygınlaştırmaya devam edecektir. Bunu özellikle de, Ulusal Azınlıkların Korunmasına ilişkin Çerçeve Sözleşme Danışma Komitesinin (ACFC) ve Bölgesel veya Azınlık Dilleri Avrupa Bildirgesi Uzmanlar Komitesinin (ECRML) çalışmaları kanalıyla gerçekleştirecektir. Avrupa Konseyi ECRML kanalıyla, özellikle de geleneksel etnik veya ulusal azınlık çocuklarının dillerini özel ve kamu yaşamında ve okulda kullanmalarına ilişkin haklarını koruyup bu haklarını yaygınlaştırmaya çalışacaktır.

34. Özellikle de **Roman çocuklarının** haklarının etkili bir biçimde uygulanmasının değerlendirmesine yönelik tedbirler alınacaktır. Bundan maksat erken yaşta/çocuk yaşta evlilik sorununu ele almak, Roman çocuklarının ve özellikle de kız çocuklarının ve engelli çocukların kapsayıcı eğitime erişimlerini güçlendirmek, ROMED⁵¹

sistemlerinde koordinasyon ve işbirliği.

⁴³ BM Çocuk Hakları Komitesinin, çocuğun yüksek menfaatlerinin birincil öneme sahip olarak göz önüne alınması hakkında ilgili 14 No.lu Genel Mütalaası.

⁴⁴ CM/Rec(2013)2 sayılı Tavsiye Kararı.

⁴⁵ CM/Rec(2010)2 sayılı Tavsiye Kararı.

⁴⁶ CM/Rec(2005)5 sayılı Tavsiye Kararı.

⁴⁷ CM/Rec(2007)9 sayılı Tavsiye Kararı.

⁴⁸ CM/Rec(2008)4 sayılı Tavsiye Kararı.

⁴⁹ CM/Rec(2009)13 sayılı Tavsiye Kararı.

⁵⁰ Bakınız: <http://website-pace.net/web/apce/children-in-detention>.

⁵¹ ROMED, Avrupa'da Roman arabulucularını eğitmeye yönelik bir ortak Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği programıdır. Bakınız: www.coe-romed.org.

programı kapsamında eğitilmiş Roman arabulucularından ve yardımcılarından tam olarak yararlanmak ve Dosta! kampanyasının çocuk dostu bir biçimini kullanarak Roman çocuklarına karşı oluşturulmuş klişeleşmiş önyargılarla mücadele etmektir.⁵²

35. Ayrımcılıkla toplumsal cinsiyet temelinde mücadele etmek ve kız ve erkek çocukları arasında eşitliği sağlamak üzere, Avrupa Konseyi önyargılar ve cinsiyet ayrımcılığı konularını ve özellikle de medya⁵³ ve eğitim⁵⁴ konularını ve aşırı-cinselleştirme sorununu ele alacaktır.

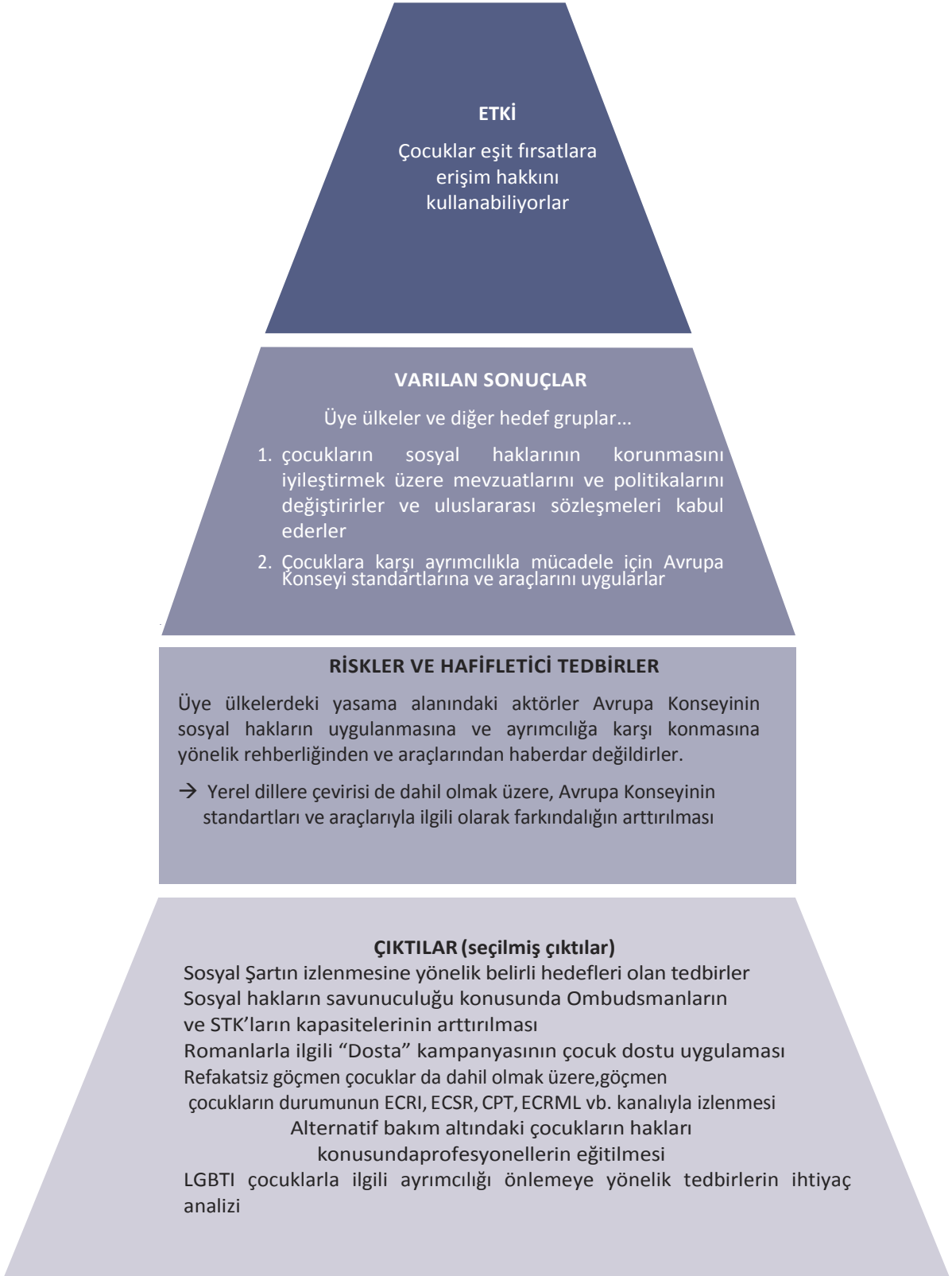
36. CM/Rec(2010)5 sayılı, cinsel yönelim veya toplumsal cinsiyet kimliği temelinde ayrımcılıkla mücadele tedbirlerine ilişkin Bakanlar Komitesi Tavsiye Kararına istinaden, Avrupa Konseyi, haklarının gerçekleştirilmesi bağlamında, **LGBT ve ara cinsiyetteki** çocukların durumuyla ilgili araştırma yapacaktır.

⁵² Bakınız: www.dosta.org.

⁵³ Toplumsal cinsiyet eşitliği ve medya ile ilgili CM/Rec(2013)1 sayılı Tavsiye Kararı.

⁵⁴ Toplumsal cinsiyet konusunun ana akım eğitime dahil edilmesiyle ilgili CM/Rec(2007)13 sayılı Tavsiye Kararı.

1 Nolu öncelikli konu: tüm çocuklar için fırsat eşitliği

2. TÜM ÇOCUKLARIN KATILIMI

37. Çocuklar hem birer birey olarak hem de grup olarak seslerini duyurma ve kendilerini etkileyen kararlara katılma hakkına sahiptirler. Kuşkusuz herkes, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 10. Maddesi uyarınca ifade özgürlüğü hakkına sahiptir. UNCRC çocuklara kendilerini etkileyen her konuda görüşlerini serbestçe ifade etme ve yaşlarına ve olgunluk derecelerine göre, görüşlerine gereken önemin verilmesi hakkına sahiptirler.⁵⁵

2.1. Çocukların katılım hakkını yaygınlaştırma

38. Avrupa Konseyi, çocukların kendileri için anlamlı olan bütün bağlamlarda fiilen katılımını sistematik bir biçimde sağlama konusunda gerekli rehberliği sağlar. Avrupa Konseyi, çocukların ve 18 yaşından küçük gençlerin katılımına ilişkin Tavsiye Kararına⁵⁶ istinaden, çocukların kendilerini ilgilendiren konularda katılım hakkını kullanmalarına yönelik olarak yararlanılacak araçlardan biri olan Avrupa Konseyinin Çocuk Katılım Değerlendirme Aracını kullanmalarında üye ülkelere destek sağlayacaktır. Avrupa Konseyi gençlik sektörü, çocuk ve gençlik kuruluşları, çocuk ombudsmanları ve çocuk danışmanlık kurumları ile işbirliği yaparak ve bağımsızlık, temsil, yetkinlik, bilgilendirme ve devamlılık ilkelerine dayanarak, insan hakları temeline dayalı çocuk katılımı⁵⁷ deneyimlerinin paylaşımını kolaylaştıracak tedbirler alınacaktır.

2.2. Çocuklara erişim

39. Avrupa Konseyi, çocukları kendilerini ilgilendiren konulara dahil etmeye ve çocuklarla ilgili standartlarının, politikalarının ve faaliyetlerinin oluşturulması, uygulanması ve değerlendirilmesinde yukarıda belirtilen ilkelere uyarak çocukların görüşlerine gereken saygıyı göstermeye devam edecektir. Bu yönde, engelli çocuklar, yoksulluk içinde yaşayan çocuklar, bakım altındaki çocuklar, Roman çocukları, hareket halindeki göçebe çocuklar veya göçlerden bir şekilde etkilenmiş çocuklar ve azınlıklara mensup çocuklar gibi hassas konumdaki çocukların katılımı özellikle vurgulanacaktır. Çocuklara ve çocukların bakımından sorumlu olanlara websiteleri, internet uygulamaları, sosyal medya, oyunlar, yayınlar ve diğer çocuk dostu araçlar kullanılarak erişim üzere gayretler yoğunlaştırılacaktır.

2.3. Okullarda ve okullar yoluyla katılımın güçlendirilmesi

40. Avrupa Konseyi, Demokratik Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi Şartının uygulanması kapsamında, üye ülkelerinde vatandaşlık ve insan hakları eğitiminin geliştirilmesini destekleyerek, çocukların okul ortamında katılım fırsatlarını ve okulların demokratik yönetişimini güçlendirecektir.⁵⁸

Bildirgenin uygulanmasının 2. Gözden geçirilişinde çocukların katılımı kolaylaştırılacaktır. Üye ülkeler arasında akranlar arasında öğrenme, Avrupa Birliği ile Avrupa Konseyi tarafından ortak fonlarla gerçekleştirilen "İnsan Hakları ve Demokrasi Uygulaması" adlı pilot proje ile desteklenecektir.⁵⁹

⁵⁵ Bakınız: BM Çocuk Hakları Komitesinin, 12 (2009) sayılı, çocuğun sesini duyurma hakkıyla ilgili Genel Mütalaası.

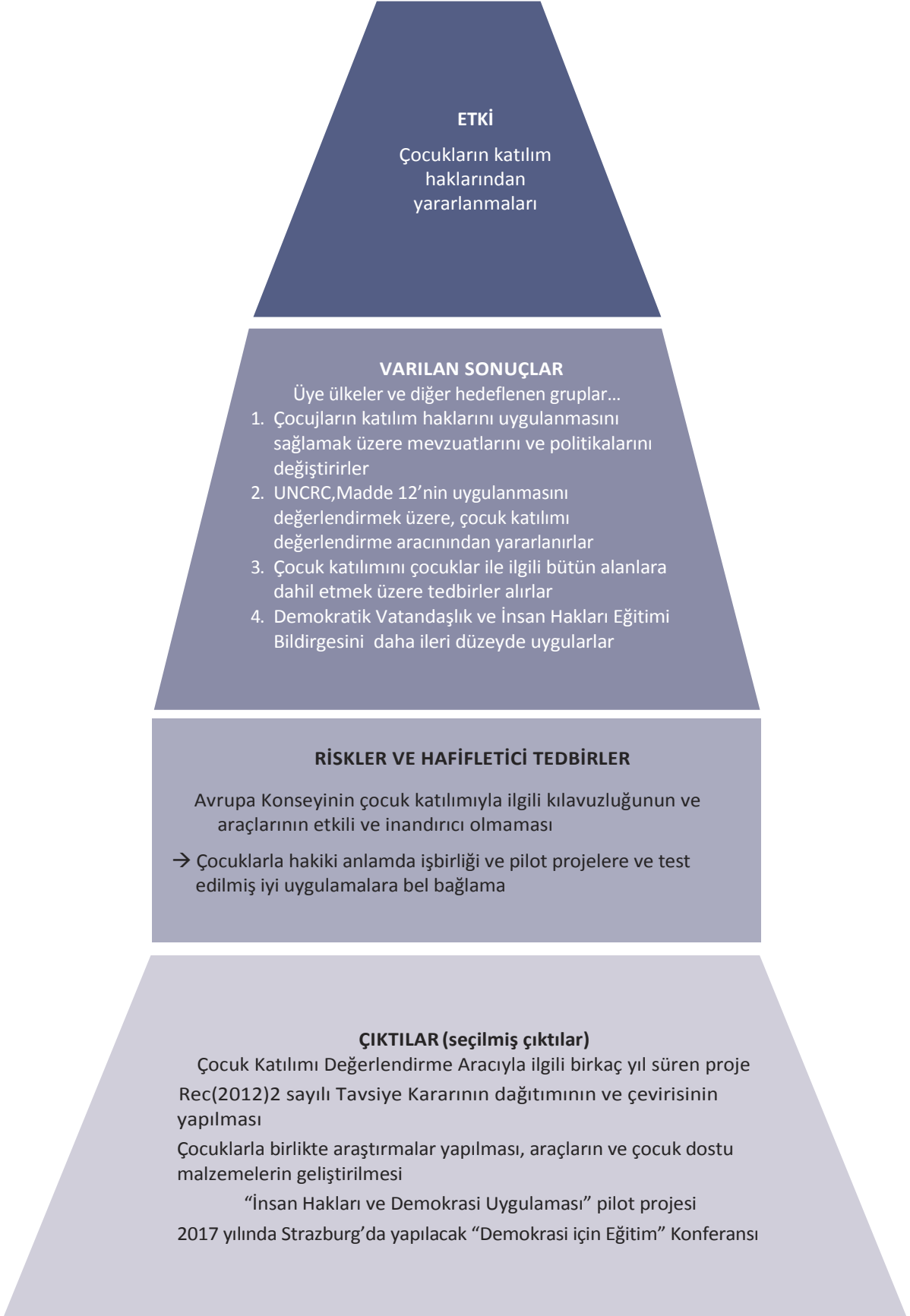
⁵⁶ CM/Rec(2012)2 sayılı Bakanlar Komitesi Tavsiye Kararı.

⁵⁷ Bakınız: Avrupa Komisyonu (2015), AB'de çocukların katılımıyla ilgili mevzuatın, politikaların ve uygulamaların değerlendirmesi.

⁵⁸ CM/Rec(2010)7 sayılı Bakanlar Komitesi Tavsiye Kararı.

⁵⁹ Avrupa Komisyonunun finansal katkısı koşuluyla.

2. No.lu Öncelikli konu: tüm çocukların katılımı

3. TÜM ÇOCUKLARIN YAŞAMLARI BOYU ŞİDDETE MARUZ KALMAMASI

41. UNCRC Devletlerin çocukları, cinsel istismar da dahil olmak üzere, her türlü fiziksel veya zihinsel şiddete, yaralanmaya veya tacize, ihmale veya ihmalkar muameleye, kötü muameleye veya istismara karşı korumak üzere her türlü uygun yasal, idari, sosyal ve eğitsel tedbiri almasını gerekli kılmaktadır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Avrupa Sosyal Bildirgesi ve diğer Avrupa Konseyi sözleşmeleri çocukların zarar görme ve şiddete karşı korunma hakkını teminat altına almaktadır.

42. Avrupa Konseyi, çocuklara karşı şiddeti önlemeye yönelik çabaları kapsamında, BM Genel Sekreterinin Çocuklara Karşı Şiddet Araştırmasında yer alan tavsiyelerin yaygınlaştırılması ve uygulanmasında yapılacak girişimlerde bölgesel bir itici güç olmaya ve BM Genel Sekreterinin Çocuklara Karşı Şiddetle ilgili Özel Temsilcisinin görevlerini desteklemeye devam edecektir.

3.1. Çocukları şiddete karşı korumayla ilgili bütünlük bir yaklaşımın desteklenmesi

43. Çocuklara karşı şiddet konusu ele alınırken birbiriyle bütünlük ve stratejik bir yaklaşım gereklidir. Avrupa Konseyi çocuklara karşı her ortamda ve özellikle de eğitim, medya, adalet, aile, göç, alternatif bakım ve engelli çocuklar ortamlarında şiddetin ortadan kaldırılmasına katkıda bulunacaktır. Avrupa Konseyi, çocukların şiddete karşı korunmasıyla ilgili bütünlük ulusal stratejilere ilişkin Bakanlar Komitesi Tavsiye Kararını uygulamalarında üye ülkeleri destekleyecektir.⁶⁰ Söz konusu Tavsiye Kararında, sağlam yasal, politikalara ilişkin ve kurumsal çerçevelerin oluşturulmasına, çocuk haklarına saygı kültürünün yaygınlaştırılmasına, çocuk dostu mekanizma ve hizmetlerin oluşturulmasına ve çocuklara karşı her türlü şiddetin önlenmesine, bu sorunun ele alınmasına ve söz konusu şiddete mukabelede bulunulmasına yönelik bir ulusal araştırma gündeminin benimsenmesine ilişkin rehberlik bilgileri yer almaktadır. Avrupa Konseyi bir takas odası işlevi görecektir, bu alanda mevcut ulusal stratejilere erişim sağlayacak ve ulusal, bölgesel ve yerel düzeylerde veri toplanması da dahil olmak üzere, söz konusu stratejilerin oluşturulmasında, uygulanmasında ve gözden geçirilmesinde denklemler arası destek için bir platform oluşturacaktır.

3.2. Cinsel sömürü ve istismarla mücadele

44. Avrupa Konseyi, çocuklara karşı çeşitli cinsel şiddet uygulamalarını önlemeye ve bunlarla baş etmeye yönelik Avrupa Konseyi sözleşmelerinin uygulanmasını yaygınlaştıracak, izleyecek ve destekleyecektir. Bu yöndeki gayretlerle, özellikle de tüm üye ülkelerin Çocukların Cinsel Sömürü ve Cinsel İstismara Karşı Korunmasına ilişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesini (Lanzarote Sözleşmesi) kabul etmelerinin ve söz konusu sözleşmenin, Lanzarote Sözleşmesine Taraf Ülkeler Komitesinin izleme çalışmalarıyla olduğu kadar, bu komitenin bir kapasite oluşturma ve iyi uygulamaları toplama platformu işlevi sayesinde de, etkili bir biçimde uygulanmasının sağlanması amaçlanmaktadır.

45. Her yıl 18 Kasım'da, Çocukları Cinsel Sömürüye ve Cinsel İstismara Karşı Koruma Avrupa Günü kutlanacaktır. Bu gün, söz konusu felakete ilgili farkındalığı arttırmaya, bu konudaki iyi uygulamaları paylaşmaya ve Lanzarote Sözleşmesinin kabul edilmesini ve uygulanmasını yaygınlaştırmaya hasredilecektir. BEŞTE BİR Kampanyası kapsamında çocuklara karşı cinsel şiddeti önleme Ağının çalışmalarını dikkate alarak, Parlamenter Meclisi Lanzarote Sözleşmesinin kabul edilerek uygulanmasını yaygınlaştırmaya devam edecek ve Avrupa Günü'nün başarılı geçmesi için işbirliği sağlayacaktır.

46. Avrupa Konseyi aynı zamanda çocukların alınıp satılması, çocuk fahişeliği ve çocuk pornografisiyle ilgili BM Özel Raportörünün görev ve sorumluluklarını destekleyecektir.

3.3. Bedensel Cezanın ortadan kaldırılması

47. Avrupa Konseyi, evde dayak da dahil olmak üzere, çocuklara karşı her türlü ortamda bedensel ceza ve diğer zalimane veya aşağılayıcı ceza yöntemlerinin fiilen ortadan kaldırılmasını yaygınlaştırmaya devam edecektir. Avrupa Konseyi dayanın evrensel boyutta yasaklanması ve ortadan kaldırılması önündeki özel güçlükleri ve bunların nasıl bertaraf edilebileceğini belirleyecektir. Bedensel cezanın tamamen yasaklanması, çocukların saldırılara, şiddet içeren cezaların tehlikelerine karşı eşit korunma haklarıyla ilgili

⁶⁰ CM/Rec(2009)10 sayılı Bakanlar Komitesi Tavsiye Kararı.

kolektif farkındalığın oluşturulmasında ve olumlu ebeveynliği desteklemeye ilişkin politikaları içeren Tavsiye Kararına uygun olarak, şiddet içermeyen disiplin ve olumlu çocuk yetiştirmenin yaygınlaştırılmasına yönelik olarak yapılacak yasal reformlarda üye ülkeler desteklenecektir.⁶¹

3.4. Çocukların çeşitli ortam ve biçimlerde şiddete karşı korunması

48. Avrupa Konseyi özellikle de Avrupa Konseyi Demokratik Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi Bildirgesi temelinde okullarda şiddet sorununu ele almaya devam edecektir. Konuyla ilgili çeşitli katmanlar ve işlevler arasında çaprazlama ve geçişli bir yaklaşım izleyen Avrupa Konseyi, okullarda zorbalık, homofobik zorbalık, siber zorbalık ve radikalleşmeyle bağlantılı şiddet gibi özgül şiddet biçimlerinin önlenmesinde eğitimin rolünün güçlendirilmesini destekleyecektir. Avrupa Konseyi, “Zorbalığı Yenin” adlı video klibi ve “İnsan Hakları ve Demokrasi Bizimle Başlar: Herkesin Bildirgesi” adlı yayın gibi eğitsel malzemeleri temel alan demokratik vatandaşlık ve insan hakları eğitimiyle ilgili farkındalık artırıcı girişim ve kampanyaları destekleyecektir.

49. Avrupa Konseyi tüm üyelerini kadınlara karşı şiddeti ve aile içi şiddeti önleme ve bununla mücadele etmeye yönelik Avrupa Konseyi Sözleşmesini (İstanbul Sözleşmesi) imzalamaya, parlamentolarında kabul etmeye ve fiilen uygulamaya teşvik edecektir. Avrupa Konseyi bunu özellikle de Kadınlara karşı Şiddet ve Aile içi Şiddete Karşı Eylem Uzmanlar Grubunun (GREVIO), kız çocuklarını toplumsal cinsiyet temelli şiddete karşı korumak, bu tür şiddeti önlemek, soruşturmak ve ortadan kaldırmak ve aynı zamanda sözleşmeyi aile içi şiddetin tüm çocuk mağdurlarına uygulamak maksadıyla yaptığı çalışmalar kanalıyla gerçekleştirecektir.

50. Avrupa Konseyi özellikle de İnsan Kaçakçılığına Karşı Eylem Uzmanları Grubunun (GRETA) çalışmaları kanalıyla üye ülkelerin İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesinde yer alan yükümlülüklerini yerine getirmelerini destekler.

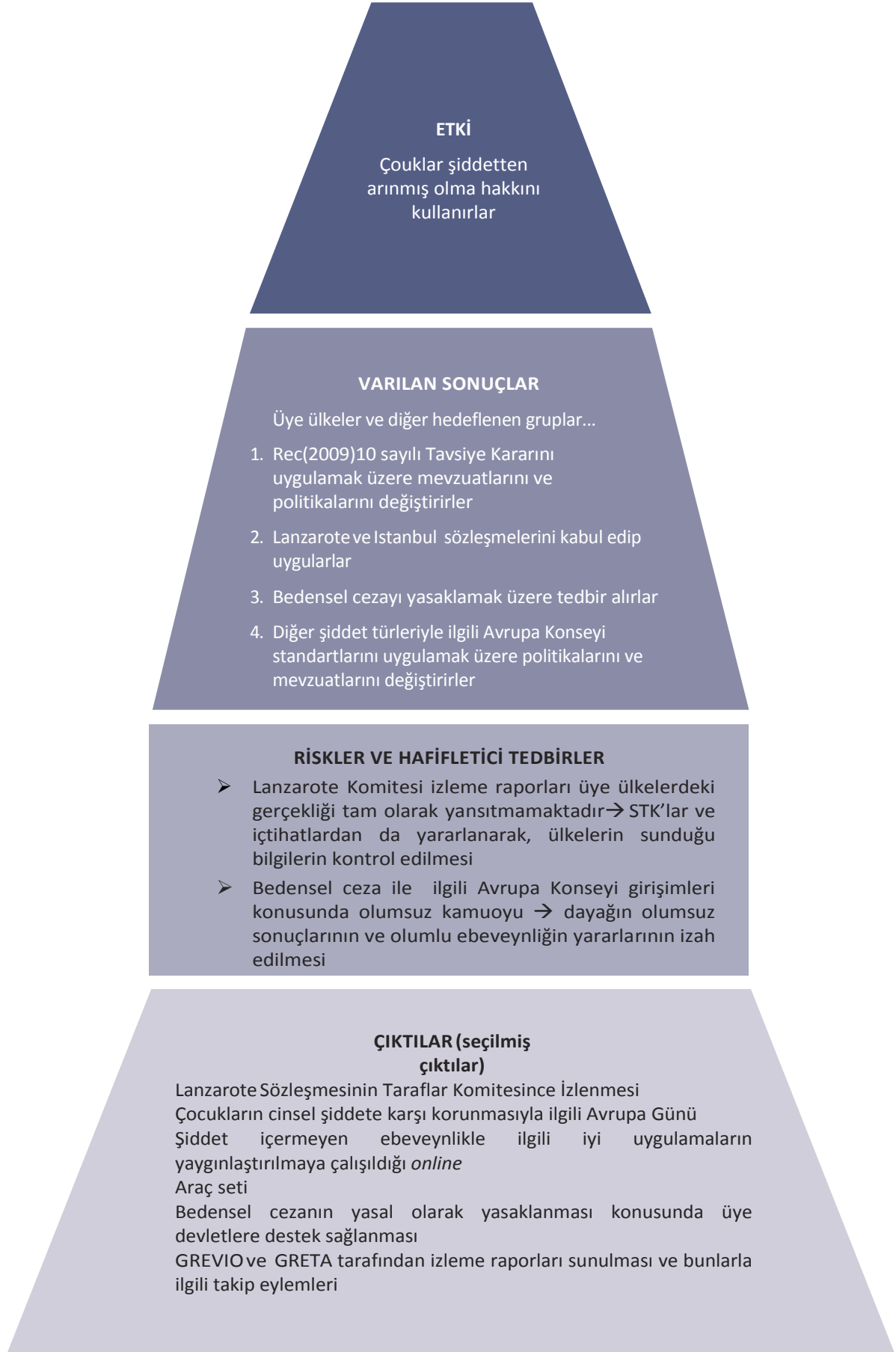
51. Avrupa Konseyi Genişletilmiş Kısmi Spor Anlaşmasıyla (EPAS), çocuklar için sağlıklı ve güvenli bir spor ortamının yaygınlaştırılmasına devam edilecektir. Bu yapılırken Pro Safe Sports⁶² (Güvenli Sporun Yaygınlaştırılması) projesinden ve sporda fiziksel, psikolojik ve sosyal esenlik konusunda spor yöneticilerine rehberlik ve eğitim sağlayan bir alet çantasından yararlanılacaktır. Söz konusu anlaşmayla, çocuk ve genç atletlerin göçle ilgili tehlikelere⁶³ karşı korunmasına ilişkin Tavsiye Kararının yaygınlaştırılması ve uygulanması da izlenecektir.

⁶¹ CM/Rec(2006)19 sayılı Bakanlar Komitesi Tavsiye Kararı

⁶² Bakınız: <http://pjp-eu.coe.int/en/web/pss>.

⁶³ CM/Rec(2012)10 sayılı Bakanlar Komitesi Tavsiye Kararı

3 No.lu öncelikli konu: tüm çocuklar için şiddetten arınmış bir yaşam

4. TÜM ÇOCUKLAR İÇİN ÇOCUK DOSTU ADALET

52. UNCRC uyarınca çocuklara kendilerini etkileyen herhangi bir yargıyla ilgili veya idari süreçte konuşma fırsatı verilecek ve hakları ihlal edildiğinde yetkin, bağımsız ve tarafsız şikayet mekanizmalarına erişimleri sağlanacaktır. Ayrıca, UNCRC'ye taraf Devletler hukuku ihlal eden her çocuğun, onur duygusuyla uyumlu bir biçimde muamele görme hakkını kabul etmekte ve çocuğun yaşını ve toplumla yeniden bütünleştirilmesi hedefini göz önüne almaktadırlar. İster kamu ister özel sosyal yardım kurumlarınca, mahkemelerce, idari makamlarla veya yasama kurumlarınca başlatılsın, çocukları ilgilendiren tüm girişimlerde çocuğun yüksek yararına birinci öncelik verilecektir.

4.1. Çocuk dostu adaletin yaygınlaştırılması

53. Avrupa Konseyi, çocukların hukuki, idari ve ceza davalarına erişimini, bu davalarda gördükleri muameleyi ve bu davalara katılımlarıyla ilgili konumunu güçlendirmede üye Devletleri destekleyerek, Avrupa Konseyinin çocuk dostu adalet Kılavuzunun uygulanmasını yaygınlaştıracaktır.⁶⁴ Bu gayretlere Avrupa Adli İşbirliği Komitesi (CDCJ), Yargı Profesyonellerine İnsan Hakları Eğitimi Programı (HELP) ve ilgili diğer kurumlarca gerçekleştirilecek bir dizi faaliyet de dahil olacaktır. Bu çalışmalar kapsamında Avrupa Konseyi, Avrupa Komisyonu, AB Temel Haklar Kurumuyla, UNICEF CEE/CIS ile ve Baltık Denizi Ülkeleri Konseyiyle (CBSS) yakın çalışma içinde olacaktır. Aynı zamanda İletişim Prosedürüyle ilgili UNCRC Üçüncü İhtiyari Protokolünün kabul edilmesi ve uygulanmasında üye Devletleri desteklemeye yönelik girişimlerde bulunulacaktır.

4.2. Özgürlüklerden kısıtlanma bağlamında çocukların korunması

54. UNCRC uyarınca özgürlüklerden kısıtlama en son çare olarak ve uygun olan en kısa süreyle uygulanacak bir tedbirdir. Avrupa Konseyi, üye ülkeleri, çocukların özgürlüklerinden mahrum edilmesini ve suçlu konumuna getirilmelerini önlemelerinde ve bu durumun oluşturulmasından kaçınmalarında destekleyecektir. Üye ülkeler bunu arabuluculuğun yaygınlaştırılması ve çocukların topluma yeniden kazandırılmaları için hazırlanmaları gibi tedbirlerle gerçekleştirebilir. Çocukların maddi koşulları ve tutukluluk rejimi Avrupa Konseyi standartlarına uygun bir biçimde iyileştirilmelidir. Yaptırımlara ve ilgili tedbirlere tabi genç suçlularla ilgili Avrupa Kurallarının uygulanmasında üye Devletlere destek sağlanacaktır.⁶⁵ Avrupa Konseyi özgürlüklerinden mahrum edilmiş çocukların kötü muamele ve şiddete karşı korunmaları bağlamında İşkenceyi Önleme Komitesinin (CPT)⁶⁶ standartlarının uygulanmasını yaygınlaştıracak, genç suçluların⁶⁷ kaldığı kurumlarda şiddete ilişkin rapordaki tavsiyeleri takip edecek ve çocukların özgürlüklerinden mahrum olarak tutuldukları yerlerin izlenmesine ilişkin pratik uygulamaya yönelik bir kılavuz oluşturacaktır. Avrupa Konseyi aynı zamanda ebeveyni tutuklu olan çocukların durumunun da göz önüne alacaktır. Avrupa Konseyi, özellikle de Avrupa bölgesi ile ilgili olarak, yetki ve sorumluluklarına uygun bir biçimde, BM Özgürlüklerinden Mahrum edilmiş Çocuklarla ilgili Küresel Çalışmasını⁶⁸ desteklemeye hazırdır.

4.3. Çocukların aile içindeki hakları

55. Avrupa Konseyi, pozitif ebeveynliği destekleme politikasıyla⁶⁹ ve çocukların başka yerlere yerleştirilmesine ilişkin anlaşmazlıkların⁷⁰ çözümüyle ilgili Evlat Edinmeyle ilgili Avrupa Sözleşmesi (Yeniden düzenlenmiş) ve Bakanlar Komitesinin aile arabuluculuğuna⁷¹ ilişkin Tavsiye Kararı dahil olmak üzere, aile yaşamıyla ilgili standartlarının uygulanmasını yaygınlaştıracaktır. Avrupa Konseyi, özellikle de taşıyıcı annelik ve donör yardımıyla insan üremesiyle ilgili olarak, yeni aile biçimleri ve biyoetik bağlamında çocuğun yüksek yararı doğrultusunda harekete geçecektir. Çocuğun aile konularında yüksek yararı sürecinin değerlendirilmesine özel bir dikkat sarf edilecektir. Üye Devletlerin çocuğun ebeveyn bakımından alınması,

⁶⁴ Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin 17 Kasım 2010'da kabul ettiği çocuk dostu adalet Kılavuzu. Aynı zamanda bakınız: Parlamento Meclisinin 2010(2014) sayılı, "Çocuk dostu gençlik adaleti: Söylemden gerçekliğe doğru" konulu Kararı ve Avrupa Adli İşbirliği Komitesinin, çocuk dostu adalet Kılavuzunun uygulanmasının yaygınlaştırılmasına ve desteklenmesine yönelik tutumu (CDCJ(2014)15)

⁶⁵ CM/Rec(2008)11 sayılı Bakanlar Komitesi Tavsiye Kararı.

⁶⁶ CPT/Inf/E (2002) 1 - Rev. 2015 sayılı CPT dokümanı.

⁶⁷ Avrupa Suç Sorunları Komitesi, PCCP (2014), Genç Suçluların Tutulduğu Kurumlarda Şiddetle İlgili Rapor.

⁶⁸ Bakınız: A/C.3/69/L.24/Rev.1 sayılı BM Genel Kurulu Kararı, Madde 51.d .

⁶⁹ Rec(98)1.

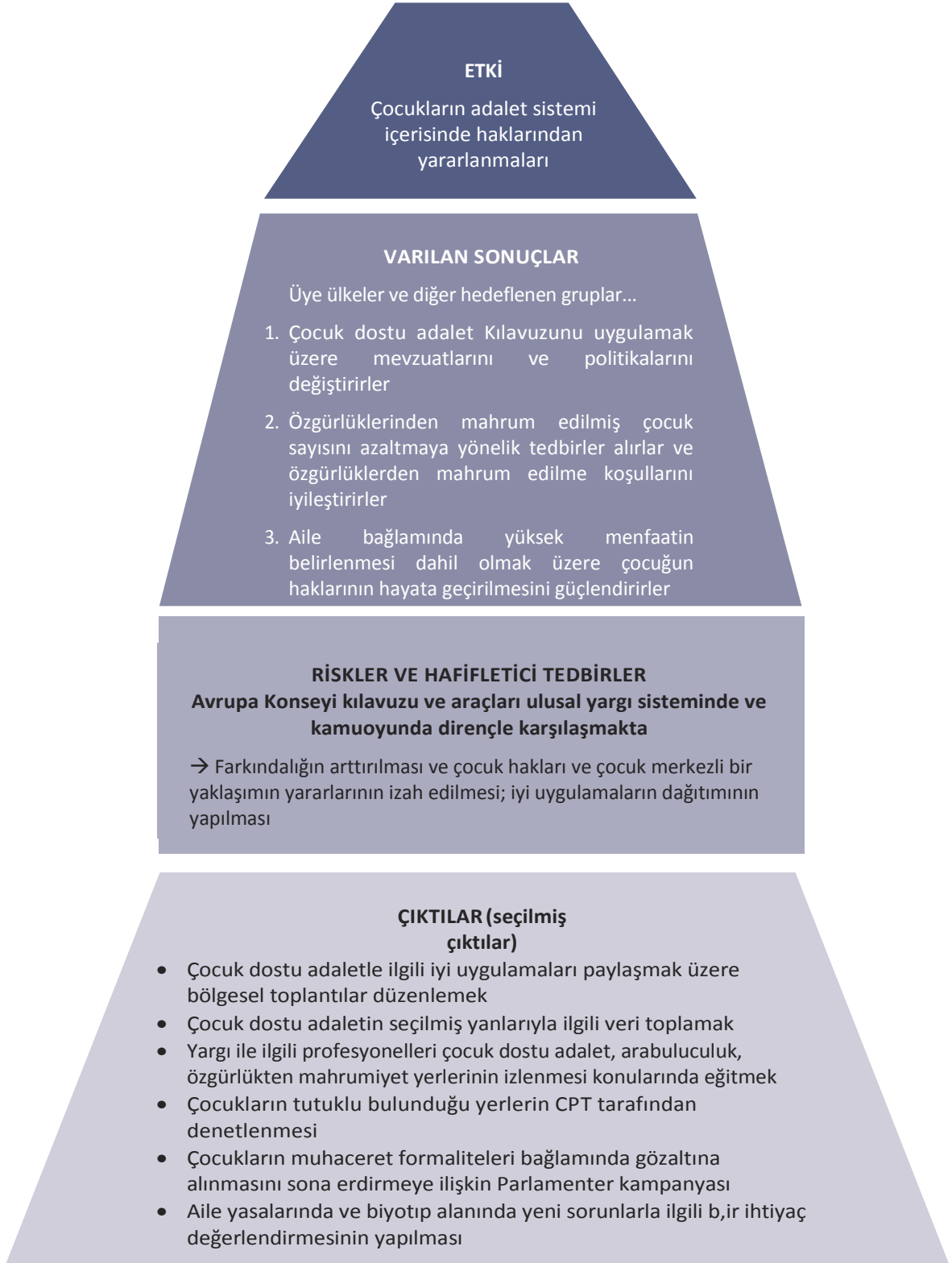
⁷⁰ CM/Rec(2006)19 sayılı Bakanlar Komitesi Tavsiye Kararı. Aynı zamanda bakınız Rec(98)8 sayılı, çocukların aile ve sosyal yaşama katılımı konulu Tavsiye Kararı.

⁷¹ CM/Rec(2015)4.

bakımevlerine yerleştirilmesi ve ailelerle tekrar bir araya getirilmesine ilişkin kararlarda çocuğun yüksek yararı birincil önem verilmesini teminat altına alacak yasa, yönetmelik ve prosedürleri hayata nasıl geçireceği incelenecektir.⁷²

⁷² Bakınız: 2049 (2015) sayılı, “Avrupa’da sosyal hizmetler: Avrupa Konseyi üye ülkelerinde çocukların ailelerinden aşınmasına ilişkin mevzuat ve uygulama” konulu Parlamenterler Meclisi Kararı.

4 No.lu öncelikli alan: tüm çocuklar için çocuk dostu adalet

5. DIJITAL ORTAMDA ÇOCUK HAKLARI

56. Yeni Bilgi ve İletişim Teknolojileri (ICT) çocukların UNCRC, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Avrupa Sosyal Bildirgesinde teminat altına alınmış olan önemli sayıda haktan yararlanmasını etkilemektedir. BM Çocuk Hakları Komitesince yayınlanan tavsiyeler uyarınca, tüm çocuklar ICT'lere ve dijital medyaya güvenli bir biçimde erişim sağlayabilmeli ve toplumsal yaşama tam olarak katılmak, kendilerini ifade edebilmek, bilgileri aramak üzere gerekli güçle donatılmalı ve UNCRC ve İhtiyari Protokollerindeki tüm haklardan herhangi bir ayrımcılığa tabi tutulmaksızın yararlanabilmelidirler.⁷³

57. Dijital dünya çocuklara sınırsız öğrenme ve bağlantı kurma fırsatları sunarken aynı zamanda gerçek bir endişeye yol açan ve üye Devletlerce bütünlük bir şekilde ve Avrupa Konseyi 2016-2021 İnternet Yönetişim Stratejisine uygun olarak ele alınması gereken güçlükleri de beraberinde getirmektedir.⁷⁴ Avrupa Konseyi üye Devletlere çocukların dijital ortama katılımı, bu ortamda korunmaları ve haklarının sağlanması konusunda kılavuzluk ve destek sağlayacaktır.

5.1. Çocukların dijital ortama katılmaları

58. Avrupa Konseyi, bu alandaki diğer paydaşlarla işbirliği içinde, çocukların dijital ortamda ayrımcılığa maruz bırakılmama, ifade özgürlüğü ve dijital ortama katılma haklarını yaygınlaştırıp koruyacaktır.⁷⁵ Akıllı telefonlar, tablet uygulamaları ve diğer iletişim araçları çocukların, ebeveynlerinin ve eğitimcilerin ICT'nin ve dijital medyanın potansiyelinden tam ve güvenli bir şekilde yararlanmalarını güçlendirme amacıyla dağıtılacaktır. Engelli çocuklar gibi hassas konumdaki çocukların bu şekilde güçlendirilmesine özel dikkat sarf edilecektir. Pozitif eşitlikçi destekleme politikasına ilişkin Tavsiye Kararından ve diğer ilgili standartlardan yararlanılarak, dijital çağda haklara dayalı ebeveynlik konusunda bir kılavuz geliştirilecektir. Üye ülkelere yönelik kılavuz, çocuğun dijital çağdaki haklarına bütünlük bir yaklaşımla geliştirilecektir.

5.2. Dijital ortamda çocukların korunması

59. Avrupa Konseyi sözleşmeleri çocukların dijital ortamda emniyetleri, güvenlikleri ve mahremiyetlerine yönelik muhtemel risklere karşı sağlam bir koruma sağlamaktadırlar. Avrupa Konseyi, Avrupa Konseyi Çocukların Cinsel Sömürüye ve Cinsel İstismara Karşı Korunması Sözleşmesi, Sibersuç Sözleşmesi ve Ek Protokolü, Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi, Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetle Mücadele ve Önleme Sözleşmesi, İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesinin yanı sıra, Bakanlar Komitesinin ilgili Tavsiye Kararlarının uygulanmasını yaygınlaştıracak, izleyecek ve destekleyecektir.⁷⁶

5.3. Dijital ortamda çocukların ihtiyaçlarının dikkate alınması

60. ICT (Bilgi ve İletişim teknolojileri) ve dijital medya, çocukların eğitim hakkına yeni bir boyut eklemiştir. İnternetin yaratıcı, eleştirel ve emniyetli bir biçimde kullanılmasını yaygınlaştırma amacıyla Avrupa Konseyi, Demokratik Vatandaşlık Eğitimi ve İnsan Hakları Eğitimi programının başarılarından ve Demokratik Kültür Yetkinlikleri projesinin sonuçlarından yararlanarak, dijital vatandaşlık eğitimine yönelik Avrupa çapında bir program başlatacaktır. Çok sayıda paydaşla yapılan istişareler ve iyi uygulamalar paylaşımlarına dayanarak, dijital vatandaşlık yetkinliklerine ilişkin yol gösterici politikalar ve bir dizi gösterge oluşturulup, okul ortamında kullanılmak üzere üye Devletlere verilecektir.

61. İnternet ve sosyal medya gençler arasında nefret söylemlerini, radikalleşmeyi ve terörizmi savunmak için geniş kapsamlı olarak kullanılmaktadır. Buna bir mukabelede bulunmak üzere Avrupa Konseyi "Nefret Söylemine Hayır" kampanyasını sürdürmeye devam edecek ve 19 Mayıs 2015'te Bakanlar Komitesince kabul edilen "Şiddete varan aşırıcılık ve terörizme götüren radikalleşmeyle mücadele" adlı Eylem Planında belirtilen, eğitim alanına ilişkin bir dizi tedbire yatırım yapacaktır.⁷⁷

⁷³ BM Çocuk Hakları Komitesinin, "Dijital medya ve çocuk hakları" konulu 2014 yılı Genel Tartışma Günü aporu.

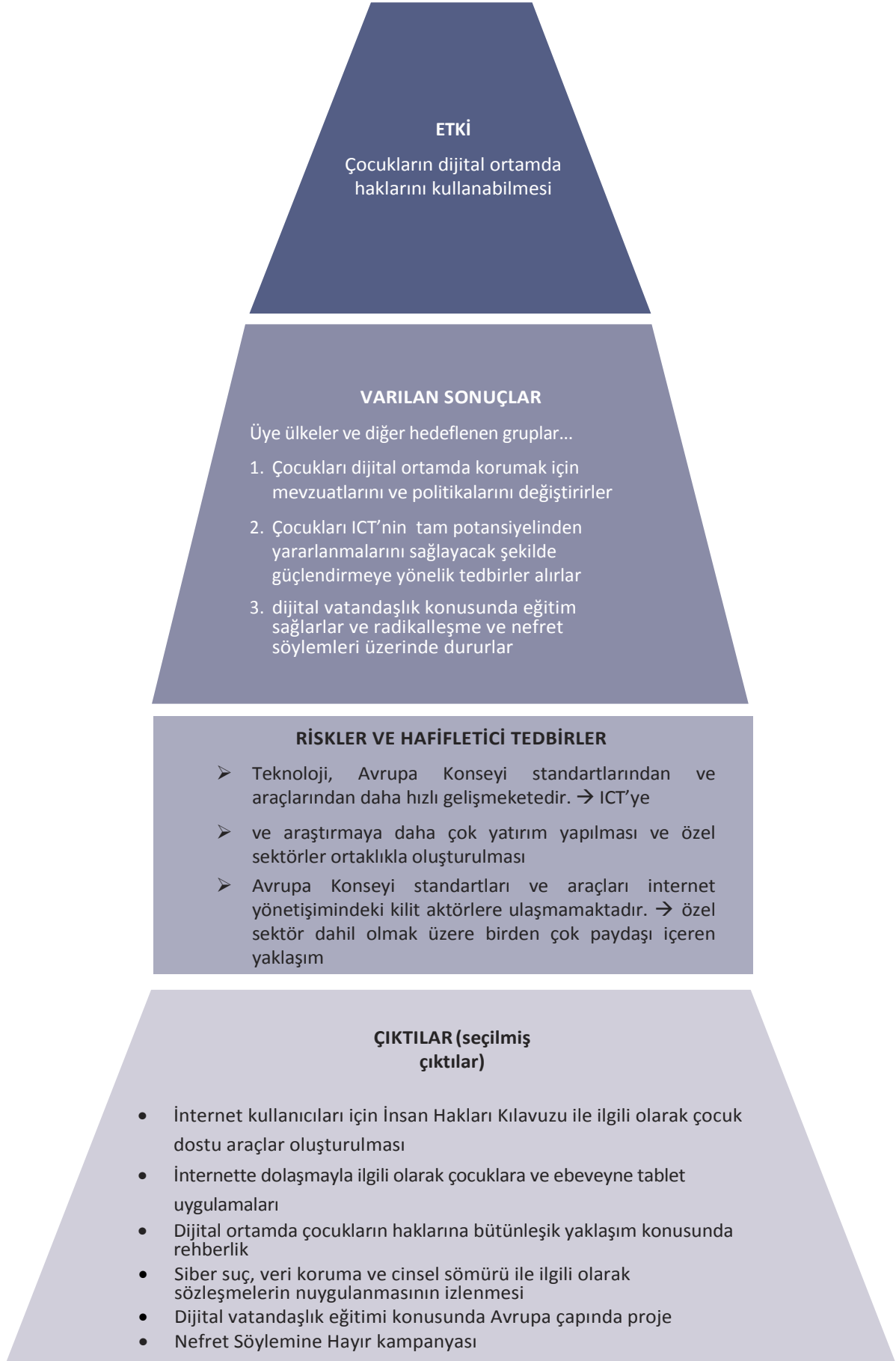
⁷⁴ Halen Bakanlar Komitesince incelenmektedir.

⁷⁵ Bakınız: CM/Rec(2014)6 sayılı, internet kullanıcıları için bir kılavuz adlı Bakanlar Komitesi Tavsiye Kararı.

⁷⁶ Örneğin bakınız: CM/Rec(2009)5 sayılı, çocukları zararlı içeriğe ve davranışlara karşı korumak ve yeni bilgi ve iletişim ortamına aktif katılmalarını yaygınlaştırmak konulu Bakanlar Komitesi Tavsiye Kararı.

⁷⁷ CM(2015)74 sayılı Bakanlar Komitesi Tavsiye Kararının son hali.

5 No.lu öncelikli alan: dijital ortamda çocukların hakları

IV. Stratejinin uygulanması

62. Avrupa Konseyi bu Stratejiyi uygularken, mevcut standartların, ortaklıkların, iletişimin ve değerlendirmelerin uygulanmasına sürekli olarak odaklanma niyetindedir.

1. STANDARTLARIN ÇOCUKLAR AÇISINDAN İŞLER HALE GETİRİLMESİ

63. Avrupa Konseyi bu Stratejide yer alan hedeflerin çocuklar açısından hayata geçirilmesini sağlamak üzere kaynaklarını mevcut standartların uygulanmasına odaklayacaktır. Bir üye ülke tarafından ihtiyaç belirtildiğinde ve kaynaklar sağlandığında, örneğin üye ülke tarafından veya ortak programlar kanalıyla gönüllü katkıda bulunulduğunda, işbirliği faaliyetlerine daha fazla odaklanılacaktır. Çocuk haklarıyla ilgili sorunlar ilgili işbirliği projelerine ve Avrupa Konseyinin diğer sektörlerinin faaliyetlerine ana akım faaliyetler olarak dahil edilecektir.

64. Bir önceki Stratejinin başarılarına dayalı olarak, çocuk hakları konusuna, Avrupa Konseyinin belirli konu başlıklarına göre veya ülke bazında, sözleşmelerin uygulanmasına ilişkin izleme faaliyetleriyle odaklanılacaktır. Burada, çocuk haklarıyla ilgili izleme mekanizmalarında elde edilen bulguların takip edilip çözüme ulaştırılmasında üye ülkeleri daha görünür kılma ve destekleme üzerinde odaklanılacaktır. Bu gerçekleştirilirken, diğer yöntemlerin yanı sıra, BM Çocuk Hakları Komitesiyle daha sistematik bir işbirliği gerçekleştirilecektir.

65. Çocuk haklarıyla ilgili çok geniş bir güncel yasal standartların varlığı söz konusu olduğundan, herhangi bir yeni standardın oluşturulması ihtiyaçların ve söz konusu standartların oluşturulabilme olanaklarının çok kapsamlı bir değerlendirmesine bağlı olacaktır. Çocuk haklarının Avrupa Konseyince geliştirilmiş olan ilgili tüm sözleşmelere ve Tavsiye Kararlarına dahil edilmesi sürdürülecektir.

2. İLGİLİ TÜM PAYDAŞLARIN SÜRECE DAHİL EDİLMESİ

66. Bu Stratejinin uygulanması pek çok aktöre bağlıdır: üye Devletler, uluslararası kuruluşlar, sivil toplum, çocuk ombudsmanları, akademik ağlar, özel sektör ve bizzat çocukların kendileri.

67. Bu Strateji Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesine karşı sorumlu olan ve bu amaçla geçici olarak kurulan bir çocuk hakları komisyonu tarafından yönlendirilip değerlendirilecektir. Komisyon, Avrupa Konseyi üyesi 47 ülke temsilcilerinden ve ilgili diğer paydaşlardan oluşacaktır.⁷⁸

68. Avrupa Konseyi Genel Sekreterinin ve 2007 yılı UNICEF İcra Direktörünün Ortak Deklarasyonuna istinaden, her iki kuruluş programları arasındaki sinerjiyi azami düzeye çıkarmak üzere işbirliklerini daha da güçlendirmeyi arzu etmektedirler. Kuruluşlar söz konusu işbirliğini aralarındaki koordinasyonu arttırarak ve yerine göre temel öncelikli alanlarda muhtemel bir bölgesel işbirliği ve ülke düzeyinde işbirliği imkanlarını araştırarak gerçekleştirmeyi arzu etmektedirler. Bu açıdan, Çocuklara Karşı Şiddetle ilgili BM Genel Sekreteri Özel Temsilcisi, çocukların alınıp satılması, çocuk fahişeliği ve çocuk pornografisiyle sorunuyla ilgili BM Özel Raportörü, BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği ve BM Mülteciler Yüksek Komiserliği diğer değerli ortaklar arasındadır.

69. Avrupa Konseyi bu Stratejide belirlenen öncelikler kapsamında, Çocuk Haklarına dair Sözleşmeye Ek, Çocuk Satışı, Çocuk Fahişeliği ve Çocuk Pornografisi ile ilgili İhtiyari Protokolün ve bununla ilgili bir İletişim Prosedürünün kabul edilmesine ve uygulanmasına; bunun yanı sıra, spesifik deneyimleri ve kapasitesiyle birlikte, BM 2030 Sürdürülebilir Kalkınma⁷⁹ Gündeminin uygulanmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

70. Ayrıca, Avrupa Konseyi, Avrupa Konseyi standartlarının uygulanmasının yaygınlaştırılmasında temel ortaklar olan Avrupa Komisyonu ve Temel Haklar Kurumu başta olmak üzere, Avrupa Birliği ile yakın işbirliğini sürdürecektir. Bu işbirliğinin daha da arttırılması olanakları araştırılacaktır. Avrupa Konseyi aynı zamanda Baltık Denizi Devletleri Konseyi (CBSS) ile ve La Francophonie Uluslararası Kuruluşuyla (OIF), yakın işbirliğini sürdürmeye devam edecektir.

71. Çocuk Ombudsmanları ve bu grubun Avrupa Ağı (ENOC)'un yanı sıra, uluslararası ve ulusal STK'lar Avrupa Konseyi için önemli uygulama ortaklarıdır. Saydamlığı arttırma ve sivil toplumla daha verimli işbirliği

⁷⁸ Bu komitenin yetki ve sorumlulukları bu Stratejiyle birlikte Bakanlar Komitesine sunulacak olup, Bakanlar Komitesinin onayına maruzdur.

⁷⁹ 25 Eylül 2015 tarihli ve UNGA A/Res/70/1 sayılı, Dünyamızı dönüştürüyoruz: Sürdürülebilir Kalkınmayla ilgili 2030 Gündemi adlı belge.

yapma yöntemleri araştırılacaktır.

72. Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi, Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi, Avrupa Konseyi Uluslararası Sivil Toplum Kuruluşları Topluluğu ve Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri kendi yetki ve sorumlulukları ve öncelikleri bağlamında Stratejinin hedeflerine ulaşılmasını sağlamada hayati öneme sahip ortaklardır. Ayrıca, ilgili tüm yönlendirme ve uzmanlar komisyonları ve izleme kurumları da bu stratejinin uygulanmasında önemli bir rol oynayacaklardır. Avrupa Konseyi Kalkınma Bankası da çocukların yararına geliştirilecek altyapı projelerinde eş-finansman sağlamak üzere üye ülkelere kredi verebilmektedir.

73. Avrupa Konseyinin çocuk haklarıyla ilgili çalışmalarının Demokrasi Genel Müdürlüğüne bağlı Çocuk Hakları Dairesince koordine edilmesine devam edilecektir. Bu görevle ilgili olarak Çocuk Haklarıyla ilgili Sekreteriyalar arası Görev Kuvveti kolaylaştırıcı görevini üstlenecektir.

3. ÇOCUK HAKLARIYLA İLGİLİ İLETİŞİMİNİN YAPILMASI

74. Çocuk haklarıyla ilgili farkındalığın çocuklar, ebeveyn, bakım personeli, profesyoneller ve politika üreticileri arasında artırılması çok büyük bir iştir ve Avrupa Konseyi bu görevi üye ülkelerle ortaklaşa olarak yapmaya kararlıdır. İnternet üzerinden *online* olarak ve görsel-işitsel araçlar üzerinden yapılacak çalışmaların yanı sıra, www.coe.int/children web sitesinin de, çocuk haklarını içeren kapsamlı, erişilebilir ve güncel bilgileri içeren bir Avrupa bilgi merkezi haline getirilmesi yönünde gayret sarf edilecektir.

4. PERFORMANSIN DEĞERLENDİRİLMESİ

75. Bu altı yıllık Stratejinin değerlendirilmesi, her bir öncelikli alanla ilgili bir dizi göstereyi temel alan; beklenen etki, alınan sonuçlar ve çıktılar bağlamında belirlenen hedeflere bakılarak yapılacaktır. Muhtemel düzeltmelerle birlikte bir ara dönem değerlendirmesi üç yıl sonar üye Devletlerin ve ilgili diğer paydaşların rehberliğinde yapılacaktır. Stratejinin değerlendirmesinde ve Stratejide yapılacak düzeltmelerde çocukların görüşlerinin de dahil edilmesi için gereken gayret gösterilecektir. Ayrıca, Stratejinin uygulamasıyla ilgili olarak da, Sekreterya Bakanlar Komştesine iki yılda bir rapor sunacaktır.

“Çocuklar için ve Çocuklarla birlikte bir Avrupa'nın İnşası” programını Monaco'da 2006 yılında uygulamaya başladıktan beri, Avrupa Konseyi Avrupa'da çocuk haklarını koruma çalışmalarının güçlendirilmesine yön veren bir dizi politikayı kapsayan stratejiler uygulamıştır. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesince kabul edilmiş olan bu belge, 2016-2021 döneminde uygulanacak olan Çocuk Hakları Stratejisinin metnini içermektedir. Belgede, eşit fırsatlar sunulması, katılım, şiddetten arınmış bir yaşam, çocuk dostu adalet ve dijital ortamda haklar gibi, tüm çocukların haklarını teminat altına alan öncelikli alanlar ele alınmıştır.

PREMS 017916

TR

www.coe.int

Avrupa Konseyi Avrupa kıtasının önde gelen insan hakları kuruluşudur. Kuruluş 28'i Avrupa Birliği üyesi olan 47 üye ülkeden oluşur. Avrupa Konseyinin bütün üyeleri insan haklarını, demokrasiyi ve hukukun üstünlüğünü korumaya yönelik olan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesini imzalamışlardır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Sözleşmenin üye ülkelerde uygulanmasını denetler.

